

det nok kunnet finde Anledning til ogsaa at sætte det ind her.

For øvrigt skal jeg ikke komme nærmere ind paa Lovforslagets Enkeltheder, jeg skal kun sige, at for saa vidt der maatte være et eller andet, som man ønsker forandret, saa kunne vi jo snakke derom; men lige og almindelig Valgrets Gennemførelse er absolut fornøden, der kan ikke være Tvivl om, at den *maa* gennemføres, det vil ikke være muligt at forhindre det, det kan maaske lykkes i Aar, men ikke i lang Tid. Det ærede Medlem, der havde Ordet før mig, antydede, at Lovforslaget vil komme i Udvalg, jeg skal ikke modsætte mig dette, og saa vil der jo blive rig Lejlighed til at forhandle om Enkeltheder. Jeg skal slutte med at anbefale dette Lovforslag saa varmt, jeg formaar til det høje Tings velvillige Behandling og Overvejelse, idet jeg særlig skal fremhæve 3 Ting. Først vil jeg til Trods for, hvad den ærede foregaaende Taler sagde om Andelsbevægelsen, alligevel tillade mig at henvise til dens Betydning. Landbruget i vort Land og for Resten overalt i Evropa var for en Del Aar siden i en meget kritisk Stilling, jeg skal erkende, at Stillingen er noget bedre nu i dette Land. Hvad der imidlertid væsentlig har gjort, at vort Landbrug har redet Stormen af, er Andelsbevægelsen. Men der er den lige og almindelige Valgret gennemført. Husmanden med en Ko og Herremanden med 100 Køer har samme Stemmeret. Ganske vist er der et og andet Sted sket noget, som ikke var heldigt, thi intet er fuldkomment, men man lærer nu en Gang ved Brugen, og det gælder ogsaa om den almindelige Valgret. Forholdet er i hvert Fald det, at vort Landbrug er naaet højt og har udrettet store Ting netop paa den almindelige Valgrets Grundlag. Det andet, jeg vil bede det høje Ting om at sætte en tyk Streg under, er, at den almindelige Valgret er den største folkeopdragende Magt, som jeg kender. Den kalder baade den ene og den anden til at tage Del i det offentlige Liv, derved vækkes der Interesse og fremkaldes Trang til Oplysning, thi saa længe man intet har dermed at gøre, har man ingen Interesse derfor og bryder sig ikke om at vide Besked, men naar man faar Indflydelse, kommer Trangen, og der sker et Oplysningsarbejde og en Folkeopdragelse af stor Betydning. Endelig vil jeg som et 3die Punkt nævne, hvad jeg ofte før har sagt, navnlig uden for denne Sal, men for øvrigt ogsaa her, nemlig følgende: „Tillid

føder Tillid“. Det høje Ting maa undskylde, at jeg her gentager, hvad det har hørt af min Mund saa ofte før; men det har sin naturlige Grund i to Ting: for det første tør jeg sige, at det bærende i hele mit politiske Liv er denne Sætning: „Tillid føder Tillid“, og dernæst har jeg en lang og rig Erfaring for, at det er i strengeste Forstand Sandhed. I samme Grad som det kan lykkes os at komme til at vise Tillid, vil der vises Tillid igen, og i samme Grad, som det kan lykkes os at fjerne Mistilliden og sætte Tilliden paa Højsædet baade her og hist, i samme Grad ville vi kunne imødesee en lykkelig Udvikling for Folk og Fædreland.

Frijs-Frijsenborg: Som det allerede er sagt af foregaaende ærede Talere, er dette jo et velkendt Forslag her i Tinget, men Forskellen paa før og nu er den, at det nu fremkommer som et Regeringsforslag, der er vedtaget saa godt som enstemmigt i Folketinget, og som er oversendt til os her i Landstinget med det bevingede Ord: „Her flyttes ikke, her slettes“. Ganske vist betragter jeg dette Ord nærmest som et Slagord, thi hvis det var ment som et Ultimatum, vilde det være ganske utilbørligt, og som saadant betragter jeg det ikke heller. Men netop disse Ord: „Her slettes, her flyttes ikke“ ere saa karakteristiske for vor politiske Historie, for det, der har været dens Ejendommelighed — og uheldige Ejendommelighed — gennem lange Tider, thi hvad have vi gjort andet? I 1660, da Adelsstandens Vælde brødes, fordi den ikke var i Stand til at styre Landet, idet den alene tog Hensyn til sine særlige Standsinteresser, havde vi den bedste Udsigt og de bedste Elementer til at faa dannet en Konstitution, som gennem den kommende Tid kunde have forberedt os til den Frihed, som vi fik i 1848, men hvad gjorde vi? Vi forsaa os paa, at det, vi havde haft, var daarligt, vi forandrede ikke, men vi slettede; vi sprang hovedkulds ind i en Enevælde efter fremmed Mønster, en Enevælde, som ikke kunde blive, og som aldrig blev national. Vi brugte 200 Aar til at vænne det danske Folk af med ethvert Slags Selvstyre — thi jeg regner ikke det Forsøg med, som man gjorde med raadgivende Stænder paa et Tidspunkt, da Danmark ikke længere havde Stænder — vi brugte 200 Aar til at vænne Folket af med Selvstyre, og saa en skønne Dag sprang vi igen hovedkulds fra Enevælde til den frieste Forfatning. Vi slettede ikke, vi flyttede. Hvor